

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ผ้าทอในประเทศไทยเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านอย่างหนึ่งที่มีความสวยงาม มีความเป็นเอกลักษณ์ของชาติแฝงอยู่ในผืนผ้า แสดงถึงความอดุสาหะ ขยัน อดทน ฝีมืออันประณีตของผู้ทอ และยังแสดงถึงศิลปะภูมิปัญญาของชุมชน (สิริวรรณ วงษ์ทัต, 2545 : ออนไลน์) ซึ่งการทอผ้าของไทยนั้นมิมีมาแต่โบราณ จากอดีตถึงปัจจุบันมนุษย์ได้พัฒนาการทอผ้าทั้งรูปแบบ เทคนิคการย้อมสี และการออกแบบลวดลาย ดังปรากฏในจดหมายเหตุและพงศาวดารครั้งสมัยสุโขทัย อยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์ (ศูนย์รวมผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย, ม.ป.ป. : ออนไลน์) ซึ่งในปัจจุบันผ้าไทยได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางทั้งในหมู่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ทำจากผ้าไทยไม่ว่าจะทำจากผ้าไหม หรือผ้าฝ้ายล้วนเป็นที่นิยมของคนทั่วไป โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่ย้อมสีธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม ผ้าทอพื้นเมืองในแต่ละท้องถิ่นในประเทศไทย จะมีความแตกต่างกันในเรื่องของวัตถุดิบ และขั้นตอนการผลิต (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุโขทัยเขต 2, ม.ป.ป.)

ผ้าทอของจังหวัดสุโขทัย โดยเฉพาะของอำเภอสรีสัชนาลัย เป็นผ้าทอพื้นเมืองที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ลวดลาย สี สันตะจุดตา สวยงาม (มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544) ผ้าทอของอำเภอสรีสัชนาลัยนั้นจะผลิตในหลายรูปแบบ เช่น ผ้าขาวม้า ผ้าคลุมไหล่ ผ้าซิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าซิ่นตีนจก ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผ้าที่ถักทอด้วยความปราณีตงดงาม และเป็นสิ่งที่แสดงถึงสัญลักษณ์ที่บ่งชี้ถึงเอกลักษณ์ของชาวสุโขทัยได้เป็นอย่างดี (ของดีเมืองสุโขทัย, ม.ป.ป. : ออนไลน์) ในปัจจุบันจังหวัดสุโขทัยนั้นมีการรวมกลุ่มทอผ้าเกิดขึ้นมากมาย เช่น กลุ่มบานเย็นทอผ้า ตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสัชนาลัย กลุ่มทอผ้าบ้านหาดเลี้ยว ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านโบราณหาดเลี้ยว ตำบลหนองอ้อ อำเภอสรีสัชนาลัย และกลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสัชนาลัย เป็นต้น (รายชื่อ OTOP สุโขทัย, 2552: ออนไลน์)

กลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสัชนาลัย เป็นการรวมกลุ่มกันของแม่บ้าน เพื่อผลิตและจำหน่ายผ้าหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติ เพื่อหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัว

(ททท.สำนักงานสุโขทัย, ม.ป.ป.: ออนไลน์) ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ เช่น สไบใหญ่ สไบกลาง ผ้าพันคอ ผ้าถุงเต่งจก ผ้าห่ม และเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจั่นมีเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนผ้าทอของกลุ่มอื่นๆ ในจังหวัดสุโขทัย ตรงที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านด้วยการย้อมสีธรรมชาติ จากนั้นนำผ้ามาหมักด้วยโคลน ซึ่งจะช่วยให้ผ้านุ่มพริ้วและทิ้งตัวสวยงาม ในส่วนตลาดขายของผ้าชิ้นทางกลุ่มยังคงเอกลักษณ์ลายโบราณของจังหวัดสุโขทัยอยู่ ผลิตภัณฑ์จึงได้รับการคัดสรรให้เป็นผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว ตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion) ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมานั้นจะส่งขายไปยังที่ต่างๆ เช่น ส่งจำหน่ายต่อห้างร้านในอำเภอศรีสัชนาลัย ตลาดนัดจตุจักร และยังส่งไปประเทศอเมริกาด้วย (กลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจั่นคงเอกลักษณ์ผ้าหมักโคลน, 2552: ออนไลน์) นอกจากนี้ในการประกวดนางสาวไทยประจำปี 2551 คณะกรรมการประกวดได้พาสาวงามผู้เข้ารอบ 18 คนสุดท้ายมาเก็บตัวที่จังหวัดสุโขทัยและได้ไปทำกิจกรรมที่กลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจั่น ทำให้ผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

การรวมกลุ่มกันของกลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจั่นนี้มีการจัดทำบัญชีอย่างง่าย (เสงี่ยม แสงลาภ, 2552: สัมภาษณ์) ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากผลิตภัณฑ์ผ้าหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนและเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและขยายกิจการการทำผ้าหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากผลิตภัณฑ์ผ้าหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

เพื่อทราบต้นทุนและผลตอบแทนจากผลิตภัณฑ์ผ้าหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจั่น ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

นิยามศัพท์

ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนทั้งสิ้นจากการลงทุนทำผ้าหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทุกอย่างที่เกี่ยวข้องในการทำผ้าหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติ ตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบจนกระทั่งเป็นสินค้าสำเร็จรูป

ผลตอบแทน หมายถึง ผลตอบแทนสุทธิที่ได้รับจากการจำหน่ายผ้าหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติหลังหักค่าใช้จ่ายในการลงทุนแล้ว

ผลิตภัณฑ์ผ้าหมักโคลนย้อมสีธรรมชาติ หมายถึง ผ้าฝ้ายทอมือซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของกลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจันทน์ ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เนื่องจากมีเอกลักษณ์ คือ ผ้าทุกผืนจะใช้สีที่มาจากธรรมชาติและเมื่อทอผ้าเสร็จแล้วจะนำผ้าไปหมักกับโคลน ซึ่งได้แก่ สไบใหญ่ สไบกลาง ผ้าพันคอ ผ้านุ่งต่างจก ผ้าห่ม และเสื้อผ้าสำเร็จรูป

กลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจันทน์ ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย หมายถึง กลุ่มทอผ้าซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันของแม่บ้านในตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัว ซึ่งในปี พ.ศ. 2549 ทางกลุ่มทอผ้าบ้านนาต้นจันทน์ ได้ขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 สถานที่ตั้งกลุ่มอยู่ที่เลขที่ 111 หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved